

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Bestuurlijke Adviesraad Kinderopvangtoeslag
p/a Lysias Advies
Jantine Kriens, voorzitter
Soesterweg 310d
3812 BH Amersfoort

DG Herstel

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen
www.minfin.nl

Ons kenmerk
2023-00001317590

Uw brief (kenmerk)

Datum 2 juni 2023
Betreft Uw eindadvies "Herstel van vertrouwen – een
aanhoudende zorg"

Bijlagen
1. Eindadvies BAK

Geachte leden van de Bestuurlijke Adviesraad Kinderopvangtoeslag (BAK),

Op 24 maart 2023 heeft u uw eindadvies "Herstel van vertrouwen: een aanhoudende zorg" aan het kabinet en de Vaste Kamercommissie voor Financiën (VKC) toegestuurd. Ik dank u voor dit advies en reageer in deze brief op de punten die u in uw eindadvies onder de aandacht heeft gebracht.

In uw eindadvies reflecteert u op de afgelopen drie jaar van de Hersteloperatie, de opgaven voor de komende tijd en de vraag wat er breder nodig is voor herstel van vertrouwen in de overheid. Voor de BAK staat voorop dat "drie jaar na de start van het herstelproces het nog onvoldoende is gelukt om het zo noodzakelijke herstel van vertrouwen en gevoel van rechtgedaan worden ook te realiseren." Het kabinet erkent dit. Omdat veel ouders gedupeerd zijn en de diversiteit van de problematiek groot is, duurt de hersteloperatie lang. Voor veel ouders té lang. Hun leven staat in de wachtstand. Het kabinet vindt het belangrijk keer op keer te benadrukken dat het zich hier bewust van is. De urgentie om de hersteloperatie beter en sneller te laten verlopen is groot, waarbij ouders meer regie moeten krijgen in hun herstelproces. Dat vraagt van de overheid om die ruimte te geven. In het vervolg van deze brief licht ik toe hoe hieraan wordt gewerkt in het licht van de conclusies en aanbevelingen uit uw eindadvies.

Allereerst dank ik u voor de waardering die u uitspreekt voor de inzet van alle professionals die werken aan de hersteloperatie. Ook constateert u dat er "meer lijn" is gekomen in de organisatie van de hersteloperatie. De BAK benadrukt tegelijkertijd het belang om als organisatie niet te handelen op basis van reflexen, maar op basis van reflectie. Om reflectie mogelijk te maken, is het noodzakelijk om uit te kunnen gaan van gezamenlijke waarden. U heeft in uw adviezen daarom steeds een eigen waardenkader gebruikt, waarin zeven uitvoeringsprincipes worden benoemd: continuïteit, voorspelbaarheid, tijdigheid, ruimhartigheid, gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de oplossing, rechtvaardigheid en kwaliteit/ professionaliteit. Het kabinet onderkent het belang van deze waarden en past deze ook toe in de beleidsvorming. Meerdere principes zijn bijvoorbeeld afgewogen in het aanvullend wetsvoorstel voor de ex-partnerregeling en de nabestaandenregeling. Ook bij het zoeken naar versnellingsopties voor de hersteloperatie worden deze uitvoeringsprincipes betrokken, zoals de alternatieve routes voor afronding voor ouders.

In uw eindadvies heeft u vijf adviezen voor de overheid geformuleerd bij de uitvoering van de hersteloperatie.

Allereerst adviseert de BAK om emotioneel herstel nog meer centraal te stellen. Naast financieel herstel maakt emotioneel herstel in toenemende mate onderdeel uit van het herstelproces. Door uit te gaan van het verhaal van de ouder dragen Persoonlijk Zaakbehandelaars en medewerkers van de gemeente bij aan emotioneel herstel. Ook de landelijke uitrol van driegesprekken draagt hieraan bij. Voor kinderen en jongeren worden verschillende projecten gerealiseerd waarin naast praktische hulp ook emotionele of psychosociale ondersteuning wordt geboden. De eerste signalen van ouders zijn dat zij dit positief waarderen en dat dit het emotionele herstel helpt. Nu het herstelproces voor ouders en kinderen op gang is gebracht, is er tevens ruimte om te werken aan emotioneel herstel op collectief en maatschappelijk niveau. Het kabinet blijft daar de komende tijd, samen met maatschappelijke partners, aan werken. Ook de Oudercommissie ziet emotioneel herstel als een essentieel onderdeel van het herstelproces en hun adviezen zullen hier nauw bij betrokken worden.

Ten tweede adviseert de BAK om verdere juridisering te voorkomen en uit te gaan van ruimhartigheid en rechtvaardigheid. Deze oproep wordt gehoord en het kabinet werkt er op dit moment aan om dit handen en voeten te geven. In de brief die naar de Tweede Kamer is gestuurd bij de Voortgangsrapportage over de periode januari tot mei 2023, wordt ingegaan op de stappen die worden genomen om onnodige juridisering tegen te gaan. We willen dit doen door bij het versneld afhandelen van aanvullende schade na de Integrale Beoordeling ouders zelf een keuze te laten maken voor de afhandeling van deze schade en in beginsel uit te gaan van causaliteit. Ook wordt er in het bezwaarproces de komende tijd veel meer ingezet op mediation, met het doel er in goed overleg samen uit te komen. Tevens wil het kabinet het voeren van verweer tot een minimum beperken door alleen nog te procederen op zwaar principiële punten en de inzet van de landsadvocaat te beperken. Tot slot worden de nadelige gevolgen van (principiële) noodzakelijke rechtszaken voor ouders zoveel mogelijk beperkt door hun proceskosten te vergoeden.

Als derde aanbeveling adviseert de BAK om duidelijkheid te geven over de status van het proces op individueel niveau. Dit is een wens die ook bij het kabinet leeft, maar die in de praktijk helaas moeilijk uitvoerbaar is. Doordat de organisatie naast het *first-in, first-out* helpen van ouders te maken heeft met beroepen-niet-tijdig, is het helaas niet mogelijk om ouders een concrete voorspelling te geven van het moment waarop hun zaak wordt behandeld. Wel zijn diverse maatregelen genomen om ouders -indien mogelijk- na de eerste toets versneld duidelijkheid te geven en wordt eerder contact gezocht met ouders die wachten op behandeling van hun bezwaar.¹ Ook is de procedure voor aanmelding van urgente gevallen door gemeenten verruimd, om te voorkomen dat ouders in schrijnende situaties uitzichtloos moeten wachten.

¹ Kamerstukken II, 2022/2023, 31066 nr. 1128

DG Herstel

Ons kenmerk
2023-0000131759

De BAK adviseert ten vierde om als Rijk en gemeenten gezamenlijk op de uitvoering van de hersteloperatie te (blijven) sturen. Juist de gemeenten kunnen via de brede ondersteuning de getroffen gezinnen helpen hun leven weer op de rit te krijgen. Het gezamenlijk optrekken van Rijk en gemeenten is essentieel in deze operatie en het kabinet is de gemeenten zeer erkentelijk voor hun aandeel. In alle lagen van de organisaties wordt samengewerkt tussen Rijksoverheid en gemeenten. Op bestuurlijk niveau, waar de VNG deelneemt aan de Ministeriele Commissie Toeslagen en Herstel, op beleidsniveau in het gezamenlijk ontwikkelen van versnellingsopties en nieuwe regelingen, op tactisch operationeel niveau via een recent opgericht uitvoerdersberaad en niet in de laatste plaats in de dagelijkse samenwerking op de werkvloer en in casusoverleggen.

Ten vijfde wordt geadviseerd dat het uitgangspunt moet zijn dat de gedupeerde bepaalt wanneer het herstel 'klaar' is. Het kabinet beseft dat Herstel niet stopt als compensatie is uitgekeerd; voor sommigen begint het dan pas. Over het antwoord op de vraag wanneer het herstel is afgerond, vinden in toenemende mate gesprekken plaats met ouders. Dit uitgangspunt krijgt ook in het herstelproces een steeds nadrukkelijker rol. Het besef dat herstel een langdurig proces is, krijgt onder meer zijn vervolg in de nadere afspraken die het Rijk maakt met de gemeenten over de looptijd van de SPUK voor brede ondersteuning, en in de looptijd van andere voorzieningen voor emotioneel herstel, zoals ouderinitiatieven en lotgenotencontact. Ook zal dit thema met de Oudercommissie worden besproken.

Tot slot doet de BAK een oproep om breder te leren van de hersteloperatie en te werken aan breed herstel van vertrouwen. Het kabinet hecht hier zeer veel waarde aan. Als gevolg van de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend Onrecht' zijn een fors aantal acties ingezet die zijn gericht op een duurzame verbetering van het overheidshandelen in de volle breedte. Herstel van vertrouwen kan gedeeltelijk tijdens het herstelproces plaatsvinden, maar zal ook in de toekomst blijvend aandacht behoeven. Ik ben u dan ook zeer erkentelijk voor uw eindadvies, wat een helder overzicht biedt van uw adviezen van de afgelopen jaren en daar leerzame conclusies aan verbindt. Met uw eindadvies heeft u een waardevolle laatste bijdrage aan het herstelproces geleverd en heeft u een kompas meegegeven voor het brede leerproces van de Rijksoverheid in de toekomst.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane

Aukje de Vries